

*Н. І. Паляничко,
д. е. н., старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник,
Інститут агроекології і природокористування НААН, Київ, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2230-9634>
Л. І. Сахарнацька,
к. е. н., старший дослідник, старший науковий співробітник,
Інститут агроекології і природокористування НААН, Київ, Україна;
Закарпатський обласний центр соціально-економічних
і гуманітарних досліджень НАН України, м. Ужгород, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5863-4917>*

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.19.44

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ СТРУКТУРНИХ ЗМІН ЕКОНОМІКИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ІНТЕГРОВАНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

N. Palianychko,
Doctor of Economic Sciences, Senior Researcher, Leading Researcher, Institute of Agroecology and Environmental
Management of NAAS, Kyiv, Ukraine
L. Sakharnatska,
PhD in Economics, Senior Research Fellow, Senior researcher, Institute of
Agroecology and Environmental Management of NAAS, Kyiv, Ukraine;
Transcarpathian Regional Centre for Socio-Economic and Humanities Research of NAS of Ukraine, Uzhhorod, Ukraine

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE ANALYSIS OF STRUCTURAL CHANGES IN THE ECONOMY OF THE TRANSCARPATHIAN REGION IN THE CONTEXT OF INTEGRATED REGIONAL DEVELOPMENT

У статті досліджено теоретико-методичні підходи до вивчення структурних змін економіки Закарпатської області в умовах інтегрованого розвитку регіонів. Удосконалення структурних змін економіки Закарпатської області вимагає поєднання теоретичних концепцій із практичними методиками аналізу. Виявлено вплив структури економіки Закарпатської області опосередковано через валовий регіональний продукт на формування доходів населення зі значним коефіцієнтом кореляції $r = 0,9983$. Досліджено особливості інтеграції регіону у європейські ланцюги поставок, динаміку експорту та імпорту: зокрема у 2022 р. позитивне сальдо становило 325 млн дол. США, тоді як у 2024 р. від'ємне сальдо - 74,3 млн дол. США. Такі зміни відображають вплив воєнних умов та логістичних обмежень на регіональну економіку й демонструють вразливість прикордонної інфраструктури до зростання інтенсивності торговельних потоків. Дослідження поточної структури експорту Закарпатської області у 2025 р. показує домінування машинобудування (51,6 %), вагомий внесок продукції рослинного походження (11,2 %) та деревини (7,7 %), що відображає процеси структурних трансформацій і євроінтеграційної пе-

реорієнтації регіону, що вимагає посилення економічного потенціалу, модернізації виробництва та адаптації регіональної політики до європейських стандартів. Обґрунтовано, що сучасні виклики, зумовлені війною, потребують комплексного та багаторівневого підходу до трансформації регіональної економічної політики, що передбачає інтегровану координацію процесів відновлення й розвитку з урахуванням територіальних особливостей. Запропоновано теоретико-методичні підходи до вивчення структурних змін економіки на регіональному рівні базувати на безпековому аспекті на основі взаємодії між регіональною спеціалізацією, ефективністю розподілу ресурсів і конкурентоспроможністю. Результати дослідження дають можливість розробки інструментів державної підтримки, спрямованих на стимулювання структурних змін економіки регіонів, підвищення конкурентоспроможності продукції та диверсифікацію експортних потоків.

The article examines theoretical and methodological approaches to studying structural transformations in the economy of the Transcarpathian region within the context of integrated regional development. Advancing structural transformations in the regional economy requires combining theoretical concepts with practical methods of analysis. The study revealed the impact of the region's economic structure-indirectly through gross regional product-on household income formation, with a strong correlation coefficient ($r = 0.9983$). It also analyzed the region's integration into European supply chains and the dynamics of exports and imports: in 2022, the trade surplus amounted to 325 million USD, while in 2024 the trade deficit reached -74.3 million USD. These changes reflect the influence of war conditions and logistical constraints on the regional economy and demonstrate the vulnerability of border infrastructure to the growing intensity of trade flows. The current export structure of the Transcarpathian region in 2025 shows the dominance of the machine-building industry (51.6%), alongside significant shares of products of plant origin (11.2%) and wood (7.7%). This reflects ongoing structural transformations and the region's reorientation towards European integration, which requires strengthening economic potential, modernizing production, and adapting regional policy to European standards. The study substantiates those modern challenges caused by the war necessitate a comprehensive and multi-level approach to the transformation of regional economic policy, involving integrated coordination of recovery and development processes, while taking into account territorial specificities. It is proposed that theoretical and methodological approaches to studying structural changes at the regional level should incorporate a security dimension, grounded in the interaction between regional specialization, resource allocation efficiency, and competitiveness. The results provide a basis for developing state support instruments aimed at stimulating structural transformations in regional economies, enhancing product competitiveness, and diversifying export flows.

Ключові слова: структурні трансформації економіки, регіональний розвиток, зовнішня торгівля, експорт, імпорт, прикордонна інфраструктура, євроінтеграція

Key words: economic structural transformations; regional development, foreign trade, exports, imports, cross-border infrastructure, European integration.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Економічна політика України на регіональному рівні спрямована на забезпечення конкурентоспроможності національної економіки, макроекономічної стабільності, ефективного функціонування ринків та інституційного розвитку. Ці засади відображають стратегічний курс держави на сталий економічний розвиток, інноваційний поступ і гармонізацію з європейськими стандартами управління. Принцип інтегрованого розвитку —

поєднання галузевого та територіального підходів для розвитку територіальної громади та/або регіону, що забезпечує соціально-економічний та культурний розвиток територій [1]. Концепція інтегрованого розвитку території визначає довгострокові, міждисциплінарні, просторові та соціально-економічні пріоритети розвитку території на принципах сталого розвитку з метою підвищення якості життя, доступності та рівності можливостей, сприяння розвитку соціальних суспільних відносин та ділової активності, оптимізації адміністративної діяльності, відповідає державним і регіональним програмам розвитку [2].

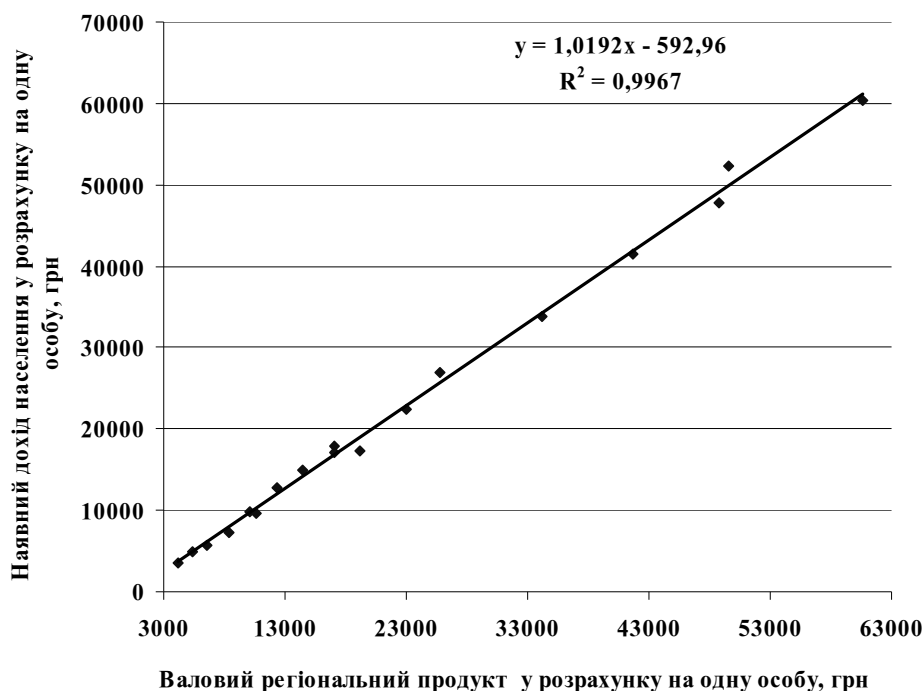

Рис. 1. Графік кореляційної залежності наявних доходів населення Закарпатської області від структури економіки опосередковано через показник ВРП за період 2004–2021 рр.

Джерело: сформовано авторами за даними [19].

Регіон є складною багатофункціональною та багатокладною підсистемою національної соціально-економічної системи, яка має множинні зв'язки з макро— та мікроекономічним середовищем країни [3]. Закарпатська область одна з наймолодших областей України та має унікальні географічне розташування та природно-кліматичні умови. Підприємства області здійснюють зовнішньоекономічні зв'язки із суб'єктами понад ста країн світу [4].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вченими [3] досліджено теоретичні та методологічні основи формування економічної безпеки регіону. Вченими [5] охарактеризовано теоретико-методологічні підходи до здійснення структурного реформування національної економіки. Вченими [6] обґрунтовано, що структурна модернізація регіональної економіки має стосуватися всієї структурних підсистем або ланок соціальної економічної системи регіону. Вченими [7] визначено, що розвиток економіки регіону напряму залежить від його конкурентоспроможності. У дослідженні [8] запропоновано концептуальні засади управління потенціалом регіональних економічних систем з урахуванням факторів нерівномірності розвитку регіонів. Вченими [9] досліджено теоретичні, методологічні та практичні аспекти інституційної підтримки модернізації продуктивних сил регіону та основних аспектів післявоєнної відбудови регіонального простору. Вченими [10] обґрунтовано теоретико-методологічний підхід до стратегування регіонального розвитку на засадах смартспеціалізації. У дослідженнях [11] на прикладі Харківської області визначено чинники впливу на соціально-економічний розвиток регіонів (територій) України в умовах загрози і подолання наслідків військової агресії.

Вчені [12] підкреслюють необхідність перегляду регіональної політики щодо розвитку легкої промисловості. Вченими [13] обґрунтовано шляхи активізації інтелектуального потенціалу регіонів та впровадження інновацій. Вчені [14] дослідили, що економічне зростання регіонів вимагає врахування специфіки галузевої та територіальної структури місцевої економіки.

Втім, в умовах триваючого воєнного конфлікту особливої ваги набувають подальші дослідження теоретико-методичних підходів до вивчення структурних змін економіки Закарпатської області в умовах інтегрованого розвитку регіонів.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета статті полягає в удосконаленні теоретико-методичних підходів до вивчення структурних змін економіки Закарпатської області в умовах інтегрованого розвитку регіонів..

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сучасний розвиток регіонів України відбувається в умовах безпрецедентних викликів, пов'язаних із збройною агресією Російської Федерації, що спричинила глибокі економічні, соціальні, екологічні та інституційні наслідки. Тому формування нової парадигми регіонального розвитку на основі комплексного аналізу та оцінки поточної ситуації, спричиненої війною, а також стану економічної системи в регіонах України і територіальних громадах, потребує детального аналізу та врахування сучасних викликів [9].

Викликами політики регіонального розвитку в сучасному контексті є: інтеграція більш довгострокової перспективи розвитку із заходами відбудови; розвиток

підходу до регіонального розвитку, орієнтованого на місцеві потреби; розширення можливостей політики регіонального розвитку в новому інституційному середовищі; ризики, пов'язані з невіршенням викликів [15].

Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2027 року базується на врахуванні сучасних викликів, пов'язаних із безпекою, економічною модернізацією, зміною клімату та соціальною адаптацією громадян [16]. Для України характерними є глибинні диспропорції регіональних економічних інтересів, невідповідність між розміщенням природно-ресурсного і соціального-економічного потенціалу [17]. Становлення нової парадигми регіонального розвитку було зумовлене низкою факторів, серед яких: необхідність пошуку інноваційних підходів до інтеграції європейських країн; актуальність використання місцевих ресурсів і потенціалу для стимулювання економічного зростання; неспроможність задовольнити постійно зростаючі потреби населення; зростання диспропорцій між регіонами у рівні економічного розвитку та добробуту [8].

Вчені [6] під поняттям "структурна модернізація регіональної економіки" розуміють процес становлення, переходу до нових форм регіонального розвитку або руху до модерних типів регіонального устрою, що полягає у відображенні системи взаємодії між регіонами та державними центральними органами, а також супроводжується якісними та кількісними трансформаційними змінами регіональної суспільно-економічної системи та її підсистем — природно-ресурсної, виробничо-господарської, поселенської, соціокультурної, організаційно-управлінської. Вчені [7] розвиток економіки регіону напряму пов'язують з його конкурентоспроможністю, яка забезпечується набором різних конкурентних переваг, підкреслюючи важливість інтегрального підходу, зокрема оцінку як окремих факторів так і конкретних показників.

Методологічний базис вивчення структурних змін економіки Закарпатської області в умовах інтегровано-го розвитку регіонів вимагає врахування причинно-наслідкових зв'язків, які утворюються внаслідок впливу вагомих чинників. Демографічні процеси Карпатського регіону є одним з індикаторів соціально-економічного розвитку території [18]. На рис. 1 наведено візуалізацію впливу регіональної політики Закарпатської області опосередковано через валовий регіональний продукт на формування доходів населення.

За період 2004—2021 рр. частка впливу структури економіки Закарпатської області опосередковано через показник ВРП на обсяги наявних доходів населення становить 99,67 %, коефіцієнт кореляції $r = 0,9983$ свідчить про статистично достовірну залежність від зазначеного чинника.

Ключовими викликами структурних змін розвитку економіки на регіональному рівні є втрата експортного потенціалу регіонів, переорієнтація логістики та транспортних потоків, зростання диспропорцій у рівні економічного розвитку регіонів, відсутність належних механізмів управління регіональним розвитком, що відповідають європейським стандартам [16]. Динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі товарами Закарпатської області за період 1996—2024 рр. (табл. 1) показує ключові особливості для Закарпаття. Закарпат-

Таблиця 1. Динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі товарами Закарпатської області за період 1996—2024 рр., млн дол. США

Рік	Усього	з них країни ЄС	Усього	з них країни ЄС	Сальдо
	Експорт		Імпорт		
1996	94,1	68,2	126,0	109,3	-31,9
1997	129,6	100,1	154,4	129,8	-24,8
1998	148,7	127,8	150,3	133,7	-1,6
1999	169,3	152,2	158,4	136,4	10,9
2000	215,3	190	183,9	148,8	31,4
2001	253,5	234,8	243,2	193,8	10,3
2002	288,5	266,4	255,7	215,6	32,8
2003	414,5	380,4	453,3	382,2	-38,8
2004	605,5	492,8	614,4	492,2	-8,9
2005	552,3	508,8	686,4	558,1	-134,1
2006	676,9	638,4	951,7	836,7	-274,8
2007	1148	1054,1	1552,5	1415,2	-404,5
2008	1220,6	1125	1866,1	1544,4	-645,5
2009	935,0	841,1	952,9	589,9	-17,9
2010	1156,6	1000,1	1348,6	843,7	-192,0
2011	1397,6	1181,7	1997,9	1006,3	-600,3
2012	1385,3	1123,8	2009,1	945,2	-623,8
2013	1300,0	1024,1	2062,5	854,5	-762,5
2014	1382,8	1168,4	1734,6	755,6	-351,8
2015	1094,4	980,5	1011,5	591,7	82,9
2016	1211,9	1118,8	1133,4	657,6	78,5
2017	1446,4	1341,5	1341,7	821,5	104,7
2018	1659,0	1579,7	1516,3	918,3	142,7
2019	1490,0	1410,6	1471,4	845,5	18,6
2020	1349,5	1271,8	1255,4	715,6	94,1
2021	1684,8	1612,5	1696,9	930,3	-12,1
2022	1970,4	1823,8	1645,4	1022,6	325,0
2023	1640,3	1496,2	1391,3	870,2	249,0
2024	1446,3	1396,3	1620,6	936,0	-174,3

Джерело: сформовано авторами за даними [19].

тя почало активно інтегруватися у європейські ланцюги поставок, у воєнних умовах імпорту зменшився, але експорт через Закарпаття до ЄС різко зріс. У 2024 р. почалося відновлення імпорту (зокрема військових, технологічних і споживчих товарів), тоді як експорт скоротився через логістичні проблеми (від'ємне сальдо).

Європейський вибір України значною мірою впливає на формування її регіональної політики, яка базується на демократичних засадах, врахуванні кращих практик ЄС, гармонізації законодавства та сприяє швидкому пристосуванню регіонів до європейських стандартів під час інтеграції до ЄС. Стимулювання структурних змін економіки на регіональному рівні передбачає використання таких державних інструментів: інвестиції у розвиток економіки; державно-приватне партнерство; програми підтримки бізнесу; кредитні гарантії та компенсація процентних ставок; державні замовлення на закупівлю товарів і послуг; стимулювання імпортозаміщення та локалізації виробництва; релокація підприємств до безпечних регіонів; розв'язання питань логістики, транспортної інфраструктури та енергозабезпечення. Успішна реалізація цих заходів сприятиме адаптації регіонів до нових умов, розширенню їх можливостей та інтеграції України в європейський економічний і політичний простір [11]. Нині Закарпатська область стала одним із головних каналів експорту продуктів рослинного походження (11,2 % у товарній структурі експорту у січні-

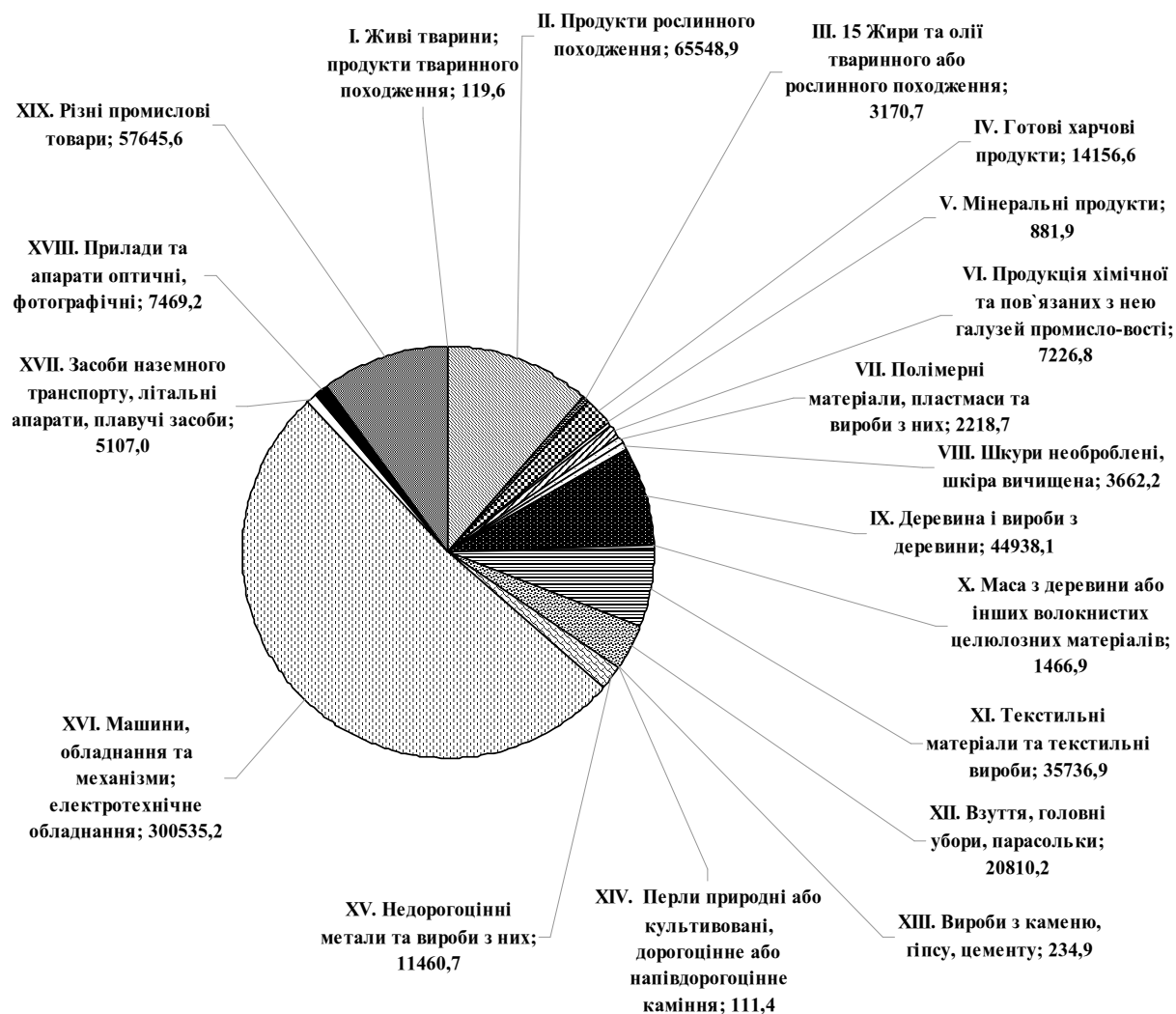

Рис. 2. Товарна структура експорту Закарпатської області у січні-травні 2025 р., тис.дол. США

Джерело: сформовано авторами за даними [19].

травні 2025 р.), деревини і виробів з деревини (7,7 %), машин, обладнання та механізмів (51,6 %) (рис. 2).

Засади внутрішньої економічної політики України визначаються прагненням забезпечити сталий розвиток, макроекономічну стабільність і зростання конкурентоспроможності. Вони враховують інноваційні підходи до управління фінансами, підприємництвом, регіональним розвитком та енергетичною безпекою. Комплексний підхід до реформування національної економіки держави сприятиме досягненню стратегічних цілей також і регіонального розвитку та інтеграції до світового економічного простору [20].

Сучасні підходи до просторового розташування ґрунтуються не лише на економічних, а й на соціальних та екологічних факторах [12]. Ресурсне забезпечення відіграє важливу роль в ефективності регіонального розвитку, адже наявність власних ресурсів, зокрема природної сировини, у достатній кількості визначає вибір пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку під час розробки регіональної стратегії [11]. За дослідженнями [21] "регіональні галузеві поліпшення сприятимуть досягненню збалансованого землекористування на рівні країни". Необхідно дотримуватися принципу збалансованого використання природних ре-

сурсів і мінімізувати негативний вплив на навколишнє середовище, залучення інвестицій та створення нових робочих місць у виробничій сфері має здійснюватися без шкоди для екології [22]. Важливо підвищувати ефективність землекористування та продуктивність використання сільськогосподарських земель, орієнтуючись на європейські стандарти, формувати ефективні ринки землі, що базуються на принципах відкритості та прозорості, а також забезпечувати досягнення належного рівня агроекологічної безпеки в регіонах [23].

Визначальними чинниками подальшого економічного розвитку більшості регіонів України стали зміни, спричинені фактором безпеки. Так, релокація і галузева трансформація стали важливими драйверами збереження підприємницького потенціалу регіонів України в умовах війни через адаптацію бізнесу до роботи в таких умовах, як зміна ланцюгів поставок, оновлення клієнтської бази тощо, зміна вектору експортно-імпорتنих операцій на ЄС [24]. Варто акцентувати увагу, що трудова міграція в прикордонних регіонах, а також виїзд українських громадян на постійне проживання до країни Європи, особливо молоді, призводять до втрати громадами та регіонами найбільш активних і освічених кадрів. Особливістю багатьох прикордонних регіонів є

переважання сільського населення над міським. Наприклад, у Закарпатській області сільське населення становить 62,9%, тоді як міське — 37,1% [25]. Ці демографічні й економічні чинники мають важливе значення для планування регіонального розвитку та впровадження структурних змін.

Стратегічне планування регіонального розвитку і визначення сфер втручання забезпечує економічне зростання та базується на розкритті інноваційного потенціалу, унікальності наявних активів, конкурентних переваг регіону, найбільш ефективному їх використанні [26]. Одним із ключових пріоритетів, на яких має ґрунтуватися розвиток регіональних соціально-економічних систем України, є забезпечення безпеки. У цьому контексті західні регіони, зокрема Закарпатська область, мають відносно сприятливі умови [27]. Під час війни просторові та структурні дисбаланси економіки країни поглибилися, водночас з'явилися нові можливості для диверсифікації її структури, зокрема завдяки розвитку військово-оборонного комплексу [28].

Безпековий аспект Закарпатської області створює основу для залучення інвестицій, релокації підприємств зі східних та центральних регіонів України, а також для розробки програм довгострокового розвитку, спрямованих на соціально-економічну стабільність і зростання. Також Закарпатська область демонструє яскравий приклад структурно-змістовних характеристик регіонального бренду, що впливає на розвиток регіонального потенціалу. Проте повна реалізація цього потенціалу вимагає активної підтримки інфраструктурного розвитку, створення сприятливого бізнес-середовища та посилення стратегічного позиціонування на національному та міжнародному рівнях [29].

За нашими дослідженнями, актуальні виклики, спричинені війною, вимагають багатовимірного підходу до структурних змін регіональної економічної політики, що включає координацію заходів відновлення та розвитку на основі територіальної специфіки. Інтеграція з європейськими практиками, залучення міжнародної підтримки та модернізація економіки є ключовими факторами формування ефективної регіональної політики. Теоретико-методичні підходи до вивчення структурних змін економіки Закарпатської області в умовах інтегрованого розвитку регіонів вимагають поєднання теоретичних концепцій із практичними методами аналізу.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Дослідження структурних змін економіки Закарпатської області потребує комплексного підходу, що враховує специфіку регіону та інтегрує різні теоретичні й методологічні підходи. Розробка стратегій розвитку має враховувати сильні сторони регіону, орієнтацію на інновації та транскордонне співробітництво. Обґрунтовано, що дослідження структурних змін економіки на регіональному рівні базується на аналізі взаємодії між регіональною спеціалізацією, ефективністю розподілу ресурсів і конкурентоспроможністю з урахуванням безпекового аспекту. Доведено, що актуальні виклики, спричинені війною, вимагають багатовимірного підхо-

ду до структурних змін регіональної економічної політики, що включає координацію заходів відновлення та розвитку на основі територіальної специфіки. Інтеграція з європейськими практиками, залучення міжнародної підтримки та модернізація економіки є ключовими факторами формування ефективної регіональної політики.

Перспективами подальших досліджень є обґрунтування дієвих інструментів державної підтримки, спрямованих на стимулювання структурних змін економіки Закарпатської області, підвищення конкурентоспроможності продукції та диверсифікацію експортних потоків. Це забезпечує практичну основу для вироблення стратегій розвитку прикордонних територій, модернізації транспортно-логістичної інфраструктури та адаптації до стандартів ЄС.

Література:

1. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#n3> (дата звернення: 15.09.2025).
2. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення: 18.09.2025).
3. Петренко Н.О., Поліщук О.А. Формування економічної безпеки регіону: теоретико-методологічний аспект. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 21—22. С. 112—118. <https://doi.org/10.32702/2306-6814-2020.21-22.112>
4. Паспорт Закарпатської області. Головне управління статистики у Закарпатській області. URL: <https://carpathia.gov.ua/storage/app/sites/21/sumvolikakraju/pasport-2021.pdf> (дата звернення: 16.09.2025).
5. Назаркевич І. Б. Державне регулювання структурних змін в економіці України: проблеми та перспективи: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 356 с. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/Monohrafiia_Nazarkevych.pdf.
6. Мармуть Л.О., Леваєва Л.Ю. Методологічні засади структурної модернізації регіональної економіки. Інвестиції: практика та досвід. № 17—18. 2020. С. 5—9. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.17-18.5>
7. Пугачевська К., Феєр О. Конкурентоспроможність економіки регіону: підходи до оцінювання. Економіка та суспільство. 2023. № 55. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-89>
8. Дергалюк М.О. Розвиток регіональних економічних систем на засадах трансформації потенціалоформуючого простору в умовах цифровізації: реф. дис. докт. екон. наук: 08.00.05. Київ, 2024. 40 с.
9. Харченко Ю. Виклики російсько-української війни для стратегії регіонального розвитку. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2023. № 7. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-05-02>
10. Сторонянська І.З. Смарт-спеціалізація регіонів України: методологія та прагматика реалізації: монографія. Львів: ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України". 2022. 424 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20220006.pdf>

11. Ярошенко І.В., Семигуліна І.Б. Чинники впливу на соціально-економічний розвиток регіонів (територій) України в умовах загроз і подолання наслідків військової агресії. Проблеми економіки. 2024. № 3 (61). С. 142—148. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-3-142-148>
12. Белоусов Я.І., Серебряк К.І., Серебряк С.В. Просторові моделі розвитку легкої промисловості в контексті регіональної політики. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. 2024. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13847870>
13. Ханін С. Концептуальні положення забезпечення інтелектуально-інноваційної трансформації регіональних економічних систем. Науковий вісник Полісся. 2023. № 1 (26). С. 110—120. [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-1\(26\)-110-120](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-1(26)-110-120)
14. Mulska O., Storonyanska I., Patytska K., Ivaniuk U. and Voznyak H. Economic growth of Ukrainian regions and determinants of financial resilience: Modeling the causal nexus. Problems and Perspectives in Management. 2023. № 21 (4). P. 398-414. [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.21\(4\).2023.31](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.21(4).2023.31)
15. Координація процесу відбудови та відновлення з політикою регіонального розвитку в Україні. URL: <https://decentralization.ua/uploads/attachment/document/1293/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf> (дата звернення: 19.09.2025).
16. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.09.2025).
17. Furdychko O., Drebot O., Palianychko N., Dankevych S., Okabe Y. Social aspect of forestry landuse balance in Ukraine. Economic Annals-XXI. 2021. 192 (7—8 (2)). P. 88-107. <https://doi.org/10.21003/ea.V192-08>
18. Мельник Н., Мельник А., Пересадько В., & Великочий В. Демографічні процеси Карпатського регіону в контексті економічного розвитку території. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія "Геологія. Географія. Екологія". 2021. № 55. С. 187—203. <https://doi.org/10.26565/2410-7360-2021-55-14>
19. Головне управління статистики у Закарпатській області. URL: <https://uz.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 16.09.2025).
20. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> (дата звернення: 14.09.2025).
21. Фурдичко О., Дребот О., Паляничко Н., Данкевич С., Окабе Й. Еколого-економічна звітність як індикатор стану лісгосподарського землекористування. Agricultural and Resource Economics. 2021. Vol. 7. № 2. С. 219—250. <https://doi.org/10.51599/are.2021-07.02.12>
22. Федюк В. Секрети місцевого економічного розвитку або як громаді досягнути стійкого економічного зростання. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/19193> (дата звернення: 21.09.2025).
23. Паляничко Н.І., Фурдичко О.І. Особливості рен-тного регулювання фінансового забезпечення землекористування. Збалансоване природокористування. 2017. № 1. С. 6—10. <https://doi.org/10.33730/2310-4678.1.2017.319790>
24. Виклики економічного розвитку регіонів України в умовах війни та повоєнного відновлення: науково-аналітична доповідь. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/e20230002.pdf> (дата звернення: 10.09.2025).
25. Шевченко О. В., Романова В. В., Жаліло Я. А. та ін. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні: наук. доп. Київ: НІСД, 2020. 153 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-09/decentralizatsiya-i-formuvannya-polityky-regionalnogo-rozvytku-v-ukraini_0.pdf (дата звернення: 19.09.2025).
26. Деякі питання розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених Стратегії і плану заходів: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 р. № 817. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/817-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 16.09.2025).
27. Графська О.І., Головчук Ю.О., Гарасимчук Н.А. Стратегічні пріоритети розвитку регіональної економіки в умовах кризи. Економіка та суспільство. 2022. № 43. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-37>
28. Shults S. & Lutskev O. Areas and tools for regulating spatial and structural changes in the economy of Ukraine's regions in the process of post-war recovery. Економічний форум. 2024. Vol. 14, №. 2. С. 27—37. <https://doi.org/10.62763/cb/2.2024.27>
29. Лугош Л.М. Інвестиційна привабливість регіону та механізми її забезпечення. Сталий розвиток економіки. 2024. № 3 (50). С. 244—248. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-36>

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine "On the principles of state regional policy", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#n3> (Accessed 15.09.2025).
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011). The Law of Ukraine "On Regulation of Urban Planning Activity", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (Accessed 18.09.2025).
3. Petrenko, N. and Polishchuk, O. (2020), "Formation of economic security of the region: theoretical and methodological aspect", Investytsiyi: praktyka ta dosvid, vol. 21—22, pp. 112—118. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.21-22.112>
4. Main Department of Statistics in the Transcarpathian region (2021), "Passport of the Transcarpathian region", available at: <https://carpathia.gov.ua/storage/app/sites/21/sumvolika-kraju/pasport-2021.pdf> (Accessed 16.09.2025).
5. Nazarkevych, I.B. (2020), Derzhavne rehulivannia strukturnykh zmin v ekonomitsi Ukrainy: problemy ta perspektyvy [State regulation of structural changes in the Ukrainian economy: problems and prospects], LNU imeni Ivana Franka, Lviv, Ukraine, available at: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/Monohrafiia_Nazarkevych.pdf (Accessed 16.09.2025).

6. Marmul, L. and Levaieva, L. (2020), "Methodological bases of structural modernization of the regional economy", *Investytsiyyi: praktyka ta dosvid*, vol. 17 — 18, pp. 5–9. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.17-18.5>
7. Puhachevs'ka, K. and Feier, O. (2023), "Competitiveness of the regional economy: approaches to assessment", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 55. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-89>
8. Derhaliuk, M.O. (2024), "Development of regional economic systems based on the transformation of the potential-forming space in the conditions of digitalization", Abstract of Doctor dissertation, Economy, Kyiv, Ukraine.
9. Kharchenko, Yu.P. (2023), "Challenges of the Russian-Ukrainian war for the strategy of regional development", *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: ekonomika ta upravlinnia*, vol. 7, <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-05-02>
10. Storoniiska, I.Z. (2022), *Smart-spetsializatsiia rehioniv Ukrainy: metodolohiia ta prahmatyka realizatsii: monohrafiia [Smart Specialization of the Regions of Ukraine: Methodology and Pragmatics of Implementation: monograph]*, DU "Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M.I. Dolishnoho NAN Ukrainy", Lviv, Ukraine, available at: <https://ird.gov.ua/irdp/p20220006.pdf> (Accessed 16.09.2025).
11. Yaroshenko, I.V. and Semyhulina, I.B. (2024), "The factors influencing the socioeconomic development of regions (territories) of Ukraine in the face of threats and overcoming the consequences of military aggression", *Problemy ekonomiky*, vol. 3 (61), pp. 142 — 148. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-3-142-148>
12. Bielousov, Ya.I. Sieriebriak, K.I. and Sieriebriak, S.V. (2024), "Spatial models of light industry development in the context of regional policy", *Rozvytok produktyvnykh syl i rehional'na ekonomika*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13847870>
13. Khanin, S. (2023), "Conceptual provisions for ensuring the intellectual and innovative transformation of regional economic system", *Naukovy visnyk Polissia*, vol. 1 (26), pp. 110 — 120. [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-1\(26\)-110-120](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-1(26)-110-120)
14. Mulska, O. Storonyanska, I. Patytska, K. Ivaniuk, U. and Voznyak, H. (2023), "Economic growth of Ukrainian regions and determinants of financial resilience: Modeling the causal nexus", *Problems and Perspectives in Management*, vol. 21 (4), pp. 398 — 414. [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.21\(4\).2023.31](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.21(4).2023.31)
15. Decentralization (2025), "Coordination of the reconstruction and recovery process with the regional development policy in Ukraine", available at: <https://decentralization.ua/uploads/attachment/document/1293/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf> (Accessed 19.09.2025).
16. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), Resolution "State Strategy for Regional Development for 2021 — 2027", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (Accessed 13.09.2025).
17. Furdychko, O. Drebot, O. Palianychko, N. Dankevych, S. and Okabe, Y. (2021), "Social aspect of forestry landuse balance in Ukraine", *Economic Annals-XXI*, vol. 192 (7—8 (2)), pp. 88–107. <https://doi.org/10.21003/ea.V192-08>
18. Mel'nyk, N. Mel'nyk, A. Peresad'ko, V. and Velykochyj, V. (2021), "Demographic processes of the Carpathian region in the context of economic development of the territory", *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya "Heolohiia. Heohrafiia. Ekolohiia"*, vol. 55, pp. 187 — 203. <https://doi.org/10.26565/2410-7360-2021-55-14>
19. Main Department of Statistics in the Transcarpathian region (2025), available at: <https://uz.ukr-stat.gov.ua/> (Accessed 16.09.2025).
20. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine "On the Principles of Domestic and Foreign Policy", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> (Accessed 14.09.2025).
21. Furdychko, O. Drebot, O. Palianychko, N. Dankevych, S. and Okabe, J. (2021), "Ecological and economic reporting as an indicator of the state of forestry land use", *Agricultural and Resource Economics*, vol. 7, no. 2, pp. 219 — 250. <https://doi.org/10.51599/are.2021.07.02.12>
22. Fediuk, V. (2025), "Secrets of local economic development or how a community can achieve sustainable economic growth", available at: <https://decentralization.gov.ua/news/19193> (Accessed 21.09.2025).
23. Furdychko, O. I. and Palianychko, N. I. (2017), "Peculiarities of rent regulation of financial support of land use", *Zbalansovane pryrodokorystuvannia*, vol. 1, pp. 6 — 10. <https://doi.org/10.33730/2310-4678.1.2017.319790>
24. Institute of Regional Research (2023), "Challenges of economic development of regions of Ukraine in the conditions of war and post-war recovery: scientific and analytical report", available at: <https://ird.gov.ua/irdp/e20230002.pdf> (Accessed 10.09.2025).
25. Shevchenko, O.V. Romanova, V.V. and Zhaliilo, Ya.A. (2020), "Decentralization and the formation of regional development policy in Ukraine: scientific contribution", available at: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-09/decentralizatsiya-i-formuvannya-polityky-regionalnogo-rozvytku-v-ukraini_0.pdf (Accessed 19.09.2025).
26. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023), Resolution "Some issues of development of the State Strategy for Regional Development of Ukraine and the action plan for its implementation and monitoring of the implementation of the said Strategy and action plan", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/817-2023-%D0%BF#Text> (Accessed 16.09.2025).
27. Hrafskaya, O.I. Holovchuk, Y.O. and Harasymchuk, N. (2022), "Strategic Priorities for Regional Economic Development in Times of Crisis", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 43. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-37>
28. Shults, S. and Lutskevych, O. (2024), "Areas and tools for regulating spatial and structural changes in the economy of Ukraine's regions in the process of post-war recovery", *Ekonomichnyi forum*, vol. 14, no. 2, pp. 27 — 37. <https://doi.org/10.62763/cb/2.2024.27>
29. Luhosh, L.M. (2024), "Investment attractiveness of the region and mechanisms of its provision", *Stalyj rozvytok ekonomiky*, vol. 3 (50), pp. 244 — 248. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-36>

Стаття надійшла до редакції 23.09.2025 р.